

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 21/11
Λουξεμβούργο, 15 Μαρτίου 2011

Απόφαση στην υπόθεση C-29/10
Heiko Koelzsch κατά Λουξεμβούργου

Όταν εργαζόμενος ασκεί τις δραστηριότητές του σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη, προς εκδίκαση διαφοράς σχετικής με τη σύμβαση εργασίας του εφαρμόζεται το δίκαιο της χώρας όπου αυτός εκτελεί το ουσιώδες μέρος των επαγγελματικών του υποχρεώσεων

Ο επιδιωκόμενος εν προκειμένω σκοπός είναι η εξασφάλιση κατάλληλης προστασίας υπέρ του εργαζομένου ως του ασθενέστερου μέρους στη συμβατική σχέση

Η Σύμβαση της Ρώμης για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές¹ σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις προβλέπει, όσον αφορά τη σύμβαση εργασίας, ότι, καταρχήν, αυτή διέπεται από το δίκαιο που επιλέγουν οι συμβαλλόμενοι. Ωστόσο, η επιλογή αυτή δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να στερήσει τον εργαζόμενο από την προστασία που του εξασφαλίζουν οι αναγκαστικού δικαίου διατάξεις του δικαίου που θα ήταν εφαρμοστέο σε περίπτωση που δεν είχε γίνει επιλογή (άρθρο 6). Έτσι, όταν οι συμβαλλόμενοι δεν έχουν ορίσει εφαρμοστέο δίκαιο, η σύμβαση εργασίας διέπεται από το δίκαιο της χώρας όπου ο εργαζόμενος «παρέχει συνήθως την εργασία του» ή, επικουρικώς, από το δίκαιο της χώρας όπου βρίσκεται η εγκατάσταση του εργοδότη όταν ο εργαζόμενος δεν παρέχει συνήθως την εργασία του εντός μιας μόνο χώρας. Όπως εξαιρετικώς, η σύμβαση διέπεται από το δίκαιο της χώρας με την οποία η σύμβαση εργασίας συνδέεται στενότερα.

Ο Heiko Koelzsch, κάτοικος Γερμανίας, προσλήφθηκε το 1998 ως οδηγός διεθνών μεταφορών από την εταιρία λουξεμβουργιανού δικαίου Gasa Spedition Luxembourg S.A –τις δραστηριότητες της οποίας ανέλαβε η εταιρία λουξεμβουργιανού δικαίου Ove Ostergaard Luxembourg SA– που ασχολείται ειδικότερα με τη μεταφορά ανθέων και άλλων φυτών από τη Δανία σε προορισμούς ευρισκόμενους κατά κύριο λόγο στη Γερμανία, αλλά και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Τα φορτηγά της Gasa σταθμεύουν στη Γερμανία, όπου η εταιρία δεν διαθέτει έδρα ούτε γραφεία. Τα φορτηγά είναι καταχωρισμένα στο Λουξεμβούργο και οι οδηγοί καλύπτονται από την κοινωνική ασφάλιση του κράτους αυτού. Η σύμβαση εργασίας του H. Koelzsch, συναφθείσα το 1998, προέβλεπε, σε περίπτωση διαφοράς, την εφαρμογή του λουξεμβουργιανού δικαίου.

Κατόπιν ανακοινώσεως περί αναδιάρθρωσεως της Gasa και περί συρρικνώσεως της δραστηριότητας μεταφορών με αφετηρία τη Γερμανία, οι μισθωτοί της συνέστησαν το 2001, στη Γερμανία, συμβούλιο εκπροσωπήσεως προσωπικού («Betriebsrat»), στο οποίο μετείχε ο H. Koelzsch ως αναπληρωματικό μέλος. Με έγγραφο της 13ης Μαρτίου 2001 ο διευθυντής της Gasa κατήγγειλε τη σύμβαση εργασίας του H. Koelzsch από 15 Μαΐου 2001.

Αφού προσέφυγε ενώπιον των γερμανικών δικαστηρίων, τα οποία κήρυξαν εαυτά κατά τόπον αναρμόδια, ο H. Koelzsch άσκησε αγωγή το 2002 κατά της εταιρίας Ove Ostergaard Luxembourg SA, που είχε υποκατασταθεί στα δικαιώματα της Gasa, ενώπιον του tribunal du travail de

¹ Σύμβαση για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές, η οποία άνοιξε προς υπογραφή στη Ρώμη στις 19 Ιουνίου 1980 (ΕΕ 1988, C 27, σ. 34). Η Σύμβαση της Ρώμης αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (Ρώμη Ι) (ΕΕ L 177, σ. 6). Ο κανονισμός αυτός, ο οποίος έχει εφαρμογή στις συναπτόμενες από τις 17 Δεκεμβρίου 2009 και μετά συμβάσεις, δεν εφαρμόζεται στην ως άνω υπόθεση.

Luxembourg (δικαστηρίου εργατικών διαφορών του Λουξεμβούργου) ζητώντας την καταβολή αποζημιώσεως λόγω καταχρηστικής απολύσεως, καθώς και αποζημίωση λόγω μη τηρήσεως της προθεσμίας καταγγελίας και για οφειλόμενους μισθούς. Υποστήριξε ότι, καίτοι το λουξεμβουργιανό δίκαιο ήταν ασφαλώς εφαρμοστέο στη σύμβαση εργασίας, ο ίδιος δεν έπρεπε να στερηθεί, δυνάμει της Συμβάσεως της Ρώμης, της προστασίας κατ' εφαρμογήν των αναγκαστικού δικαίου διατάξεων του γερμανικού δικαίου που απαγορεύουν την απόλυση μελών συμβουλίου εκπροσωπήσεως προσωπικού («Betriebsrat»), ελλείψει σχετικής επιλογής των συμβαλλομένων. Συγκεκριμένα, ισχυρίστηκε ότι η απόλυσή του είναι παράνομη δυνάμει της γερμανικής νομοθεσίας και της νομολογίας του Bundesarbeitsgericht (γερμανικού ομοσπονδιακού δικαστηρίου εργατικών διαφορών) που επεξέτεινε την απαγόρευση απολύσεως στα αναπληρωματικά μέλη.

Το tribunal du travail (Λουξεμβούργο) έκρινε ότι η διαφορά διέπεται αποκλειστικά από το λουξεμβουργιανό δίκαιο, πράγμα το οποίο επιβεβαίωσαν το cour d'appel (εφετείο) και το cour de cassation (ανώτατο ακυρωτικό δικαστήριο).

Έτσι, ο H. Koelzsch άσκησε αγωγή τον Μάρτιο του 2007 ενώπιον του tribunal d'arrondissement de Luxembourg ζητώντας αποζημίωση από το λουξεμβουργιανό Δημόσιο λόγω εσφαλμένης εφαρμογής, από τα εθνικά δικαστήρια, των διατάξεων της Συμβάσεως της Ρώμης.

Επιληφθέν, κατόπιν ασκήσεως εφέσεως εκ μέρους του H. Koelzsch, το cour d'appel de Luxembourg αποφάσισε να υποβάλει ερώτημα στο Δικαστήριο σχετικά με το αν πρέπει να γίνει δεκτό ότι, όταν ο εργαζόμενος παρέχει μεν την εργασία του εντός πλειόνων χωρών, αλλά επιστρέφει συστηματικά σε μία από αυτές, το δίκαιο της χώρας αυτής πρέπει να έχει εφαρμογή ως «το δίκαιο της χώρας όπου ο εργαζόμενος παρέχει συνήθως την εργασία του» υπό την έννοια της Συμβάσεως της Ρώμης.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, με τη σημερινή του απόφαση, ότι το άρθρο 6 της Συμβάσεως της Ρώμης καθορίζει τους ειδικούς κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου περί ατομικών συμβάσεων εργασίας. Οι ως άνω κανόνες παρεκκλίνουν από τους κανόνες που αφορούν, αντιστοίχως, την ελευθερία επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου και τα κριτήρια προσδιορισμού του δικαίου αυτού ελλείψει τέτοιας επιλογής. Το άρθρο 6 περιορίζει με τον τρόπο αυτόν την ελευθερία επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου. Προβλέπει ότι οι συμβαλλόμενοι δεν μπορούν να αποκλείουν με συμφωνία τους την εφαρμογή των αναγκαστικού δικαίου διατάξεων του δικαίου που θα ήταν εφαρμοστέο στη σύμβαση ελλείψει σχετικής επιλογής. Στη συνέχεια, το άρθρο αυτό θέτει ειδικά κριτήρια συνδέσεως τα οποία είναι, πρώτον, αυτό της χώρας όπου ο εργαζόμενος «παρέχει συνήθως την εργασία του» και, δεύτερον, όταν δεν υφίσταται τέτοιος τόπος, αυτό της χώρας «όπου ευρίσκεται η εγκατάσταση της επιχείρησης που προσέλαβε τον εργαζόμενο».

Συναφώς, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η Σύμβαση της Ρώμης αποσκοπεί να εξασφαλίσει την κατάλληλη προστασία του εργαζομένου. Επομένως, **όταν αυτός ασκεί τις δραστηριότητές του σε περισσότερα από ένα συμβαλλόμενα κράτη, η Σύμβαση πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι εξασφαλίζει την εφαρμογή του πρώτου κριτηρίου που παραπέμπει στο δίκαιο του κράτους εντός του οποίου ο εργαζόμενος εκπληρώνει το ουσιώδες μέρος των υποχρεώσεών του έναντι του εργοδότη του σε εκτέλεση της συμβάσεως και, με τον τρόπο αυτόν, στο δίκαιο της χώρας εντός της οποίας ή με βάση την οποία ο εργαζόμενος ασκεί όντως τις επαγγελματικές δραστηριότητές του, ελλείψει δε κάποιου κέντρου ασκήσεως δραστηριοτήτων, στο δίκαιο της χώρας όπου αυτός ασκεί το μεγαλύτερο μέρος των δραστηριοτήτων του.**

Πράγματι, το εφαρμοστέο δίκαιο προσδιορίζεται από το κράτος εντός του οποίου ο εργαζόμενος ασκεί την οικονομική και κοινωνική του δραστηριότητα, διότι το επαγγελματικό και πολιτικό περιβάλλον επηρεάζει την εργασιακή δραστηριότητα. Επομένως, πρέπει να διασφαλίζεται, στο μέτρο του δυνατού, η τήρηση των κανόνων προστασίας της εργασίας τους οποίους προβλέπει το δίκαιο της χώρας αυτής.

Το ως άνω κριτήριο του τόπου ασκήσεως των επαγγελματικών δραστηριοτήτων πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως και να εφαρμόζεται, όπως εν προκειμένω, εφόσον ο εργαζόμενος ασκεί τις

δραστηριότητές του σε περισσότερα του ενός συμβαλλόμενα κράτη όταν το επιληφθέν δικαστήριο έχει τη δυνατότητα να προσδιορίσει το κράτος με το οποίο η εργασία έχει σημαντικούς δεσμούς.

Επομένως, εναπόκειται στο *cour d'appel* να ερμηνεύσει ευρέως το εν λόγω κριτήριο συνδέσεως που θέτει η Σύμβαση της Ρώμης για να διαπιστώσει αν ο H. Koelzsch εκτελούσε συνήθως την εργασία του εντός ενός των συμβαλλομένων κρατών και για να προσδιορίσει ποιο είναι το κράτος αυτό.

Προς τούτο, λόγω τη φύσεως της εργασίας στον τομέα των διεθνών μεταφορών, το αιτούν δικαστήριο πρέπει να λάβει υπόψη το σύνολο των στοιχείων που χαρακτηρίζουν τη δραστηριότητα του εργαζομένου.

Πρέπει να διαπιστώσει ιδίως σε ποιο κράτος βρίσκεται ο τόπος με βάση τον οποίο ο εργαζόμενος ασκεί τις σχετικές με τη μεταφορά δραστηριότητές του, λαμβάνει οδηγίες για τις δραστηριότητές του αυτές και οργανώνει την εργασία του, καθώς και ο τόπος στον οποίο βρίσκονται τα εργαλεία εργασίας του. Πρέπει επίσης να εξακριβώσει ποιοι είναι οι τόποι στους οποίους πραγματοποιείται κατά κύριο λόγο η μεταφορά, οι τόποι εκφορτώσεως του εμπορεύματος, καθώς και ο τόπος όπου ο εργαζόμενος επιστρέφει μετά την εργασία του.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσιεύσεώς της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582